Beleggen is geen gokken

Beschrijving

Er is een begrip dat al generaties lang de kern vormt van vermogensopbouw: eigenaarschap. Wie belegt in aandelen, obligaties of een gespreid portfolio, koopt een deel van toekomstige winsten en productieve bedrijven. Je bent geen toeschouwer. Je gokt niet op een uitkomst om daarna met lege handen of een meevaller weg te lopen. Je bent deelnemer aan het voortdurende proces van waardecreatie, en dat verschil is belangrijker dan het op het eerste gezicht lijkt.

Gokken werkt volgens een totaal andere logica. De gokker hoopt. De belegger bezit. Beide activiteiten kennen onzekere uitkomsten en beide vereisen het aanvaarden van verlies. Maar het onderliggende systeem verschilt wezenlijk. Een gespreide portefeuille die door goede en slechte tijden heen wordt aangehouden, heeft geduld en discipline historisch beloond met reÃ«el, samengesteld rendement. Het huis in een casino of bij een bookmaker is zo ingericht dat het altijd wint en de deelnemers als groep altijd verliezen.

Gokken in Nederland

Nederland is altijd al een gokland geweest. Volgens een overheidsonderzoek uit 2016 waagde zes op de tien volwassen Nederlanders wel eens een kansje, goed voor tussen de 8,4 en 8,9 miljoen recreatieve gokkers. Nu hoor je daar al bij als je Ã©Ã©n keer per jaar een oudejaarslot koopt of een kraslot openkrast. Maar ook digitaal werd er flink gegokt voordat het mocht. Toen online casinoâ??s nog verboden waren, wisten Nederlanders al de weg naar illegale websites te vinden. Naar schatting werd er in 2020 alleen al zoâ??n 750 miljoen euro uitgegeven op buitenlandse goksites en apps.

Sinds 1 oktober 2021 mogen Nederlanders legaal online gokken bij vergunde aanbieders. De Wet kansspelen op afstand maakte een einde aan een jarenlang grijs gebied waarin spelers geen enkele garantie hadden op eerlijk spel of bescherming van hun gegevens. Inmiddels hebben bijna dertig aanbieders een vergunning van de Kansspelautoriteit ontvangen. Het spelaanbod groeit gestaag, de

platforms worden steeds gebruiksvriendelijker en nieuwe technologieÃ«n zoals live casinoâ??s met Nederlandse dealers en mobiele apps maken het steeds toegankelijker om vanuit huis te spelen. De legalisering heeft gezorgd voor een veiligere en transparantere markt, maar tegelijkertijd ook voor het normalisen van online gokken.

Een generatie op het verkeerde been

Het verschil tussen beleggen en gokken is nooit urgenter geweest dan nu. De jongste generatie wordt overspoeld met de boodschap dat beide activiteiten in wezen hetzelfde zijn, mede door de gamification-technieken om mensen te bereiken. De platforms en influencers die die boodschap verspreiden, hebben er hard aan gewerkt om de beleving te laten aanvoelen als een casino, met de nadruk op vermaak, snelle bevrediging en de kick van het plaatsen van een weddenschap op vrijwel alles.

De Autoriteit FinanciÃ«le Markten ziet dat gevaar al langer. De AFM waarschuwde dat beleggen begint te lijken op gokken en gamen. FinanciÃ«le producten zoals cryptovaluta of binaire opties worden aan de man gebracht met verleidingstechnieken uit de wereld van games en de online gokindustrie. De AFM pleit dan ook voor een verbod op bepaalde riskante beleggingsproducten die via internet worden aangeboden, waaronder producten waarmee kan worden gespeculeerd op koersbewegingen van cryptomunten. Vooral jongeren blijken nauwelijks gevoelig voor waarschuwingen. Jongeren doen die af als meningen van â??boomersâ??, afkomstig van mensen die niets van de achterliggende technologie zouden weten.

Hoewel vergunde aanbieders verplicht zijn om spelers te beschermen tegen problematisch gokgedrag â?? via het Centraal Register Uitsluiting Kansspelen, verplichte stortingslimieten en afkoelperiodes â?? blijft de grens tussen vermaak en verslaving dun. De Kansspelautoriteit verscherpt regelmatig de regels en de beperkingen op gokreclame worden steeds strenger. Sinds 2023 gelden flinke restricties op ongerichte reclame. Maar gerichte reclame via sociale media en sponsoring van sportevenementen bereikt de jongere doelgroep nog altijd. Het Trimbos-instituut waarschuwde herhaaldelijk dat jonge mannen tussen 18 en 30 jaar het grootste risico lopen op problematisch gokgedrag. De gamification van financiÃ«le producten waar de AFM voor waarschuwt, versterkt dat risico. Wanneer de interface van een beleggingsapp lijkt op die van een game, verdwijnt het besef dat er reÃ«el geld op het spel staat.

Internationaal groeiden de voorspellingsmarkten ondertussen explosief. Het maandelijks verhandeld volume steeg sinds 2024 tot meer dan 25 miljard dollar, het aantal transacties explodeerde van circa 240.000 naar meer dan 200 miljoen en het aantal actieve gebruikers groeide van circa 4.000 naar bijna 900.000. De taal waarmee deze platforms worden aangeprezen is verleidelijk. Wat vrijwel ontbreekt is een eerlijke erkenning van de financiÃ«le risicoâ??s en een confrontatie met wat de cijfers daadwerkelijk laten zien.

Meer dan 95 procent verliest

Minder dan vijf procent van de online sportwedders neemt mÃ©Ã©r geld op dan zij hadden gestort. Meer dan 95 procent is dus nettoverliezer. Dat is geen kwestie van pech. Het is de wiskundige zekerheid die in deze producten is ingebouwd. Op basis van gegevens van meer dan zestig miljoen Amerikanen en het gedrag van circa 230.000 huishoudens vonden de onderzoekers een verontrustend patroon: gebruikers die nettoverliezers waren, leerden niet van hun fouten en trokken zich niet terug. Zij gokten juist mÃ©Ã©r.

Het meest veelzeggende is waar het geld vandaan komt. De toename in gokuitgaven ging niet ten koste van andere vormen van vermaak, zoals restaurants of concerten. Zij ging ten koste van spaargeld en beleggingen. Voor elke dollar die naar sportweddenschappen ging, daalde de investering in aandelen en andere financiÃ«le instrumenten met ruim twee dollar. Het geld dat naar gokplatforms stroomde, was geen uitgavenbudget voor plezier. Het was vermogen dat anders had bijgedragen aan financiÃ«le zekerheid op lange termijn.

De meest zorgwekkende bevinding betreft de verdeling. De negatieve gevolgen concentreerden zich bij financieel kwetsbare huishoudens, precies de groep voor wie het verlies van spaarvermogen de zwaarste gevolgen op lange termijn heeft. Bij deze huishoudens steeg de creditcardschuld, daalde het beschikbare krediet, nam het rood staan toe en daalde de belegging aanzienlijk sterker dan bij financieel sterkere huishoudens.

De huishoudens die het meest worden aangetrokken door de belofte van een snelle meevaller via online wedden zijn bijna per definitie degenen met het minste financiÃ«le stootkussen om de nagenoeg zekere verliezen op te vangen. De platforms zijn bewust drempelloos ontworpen: een weddenschap kan in seconden worden geplaatst, vanaf een telefoon, midden in de nacht. De frictieloze ervaring die de Nederlandse online gokmarkt sinds de legalisering biedt met iDEAL-koppelingen, snelle uitbetalingen en Nederlandstalige klantenservice maakt de stap van overwegen naar inzetten kleiner dan ooit. In een land met bijna negen miljoen recreatieve gokkers is de voedingsbodem voor verdere groei ruimschoots aanwezig.

Economische somberheid

Het post-pandemische tijdperk wordt gekenmerkt door een aanhoudend somber sentiment ondanks een groeiende economie en stijgende beurzen. De aanvankelijke oorzaak was de inflatiepiek in de nasleep van de pandemie en de oorlog in OekraÃ¯ne. Voor jongere millennials en Generatie Z, die nooit eerder forse prijsstijgingen hadden meegemaakt, was het een schokkende ervaring, niet in het minst omdat de economie een recessie ontliep terwijl huizenprijzen verder opliepen.

In Nederland is die kloof tussen macro-economische cijfers en het gevoel op straat bijzonder scherp. De huizenmarkt is voor starters vrijwel onbereikbaar geworden. De huren in de vrije sector zijn sterk gestegen. Het besteedbaar inkomen van jongeren is onder druk komen te staan door hogere vaste lasten, terwijl de beursrendementen van de afgelopen jaren voornamelijk ten goede kwamen aan oudere generaties met bestaand vermogen. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat tachtig procent van de Generatie Z-respondenten aangeeft bereid te zijn tot hoog-risico of speculatieve beleggingen omdat zij zich financieel achtergesteld voelen. Hoewel vergelijkbare Nederlandse cijfers schaars zijn, wijst de sterke groei van neobrokers als BUX en Trading 212 onder Nederlandse twintigers in dezelfde richting.

De kern is dat jongeren solide economische cijfers zien (veerkrachtig bbp, groeiende bedrijfswinsten) maar de voordelen nauwelijks ervaren. Het traditionele mechanisme dat betere cijfers vertaalt naar beter vertrouwen is verzwakt, nu betaalbaarheid de overheersende zorg is. Dat heeft de weg vrijgemaakt voor speculatieve pogingen om vermogen op te bouwen, in de veronderstelling dat het sneller kan dan via de traditionele route van huizenbezit of langetermijnbeleggen. De gereguleerde online gokmarkt, hoe goed bedoeld de beschermingsmaatregelen ook zijn, biedt precies die snelle, laagdrempelige route die voor deze generatie zo aantrekkelijk is.

De heldere lijn

Het gelijkstellen van beleggen en gokken is niet nieuw. Critici van financiÃ«le markten maken de vergelijking al zolang markten bestaan. Maar er is een wezenlijk verschil tussen cynische kritiek en een bewust bedrijfsmodel dat is gebouwd rond het vervagen van die grens. Voorspellingsmarkten en gokplatforms richten zich steeds nadrukkelijker op dezelfde doelgroep die de financiÃ«le sector probeert te bereiken met een fundamenteel andere boodschap: het belang van sparen, samengesteld rendement en beleggen voor de lange termijn.

Voor wie begrijpt wat hij doet en zich het verlies kan veroorloven, is verantwoord gokken een vorm van vermaak. Er is niets mis met een weddenschap op een voetbalwedstrijd, net zomin als er iets mis is met het kopen van een staatslot. Het probleem ontstaat wanneer die activiteit wordt opgetuigd als vermogensopbouw, wanneer de risicoâ??s worden verhuld achter aansprekende apps en sociale bevestiging, en wanneer een generatie potentiÃ«le langetermijnbeleggers gaat geloven dat uitkomsten willekeurig zijn, ongeacht de gekozen aanpak.

Dat zijn ze niet. En dat is precies het punt. Er is een heldere lijn tussen het plaatsen van een weddenschap en beleggen voor de lange termijn. Die lijn is niet willekeurig en niet louter filosofisch. Zij is gegrond in de wiskunde van samengesteld rendement (volgens Einstein het achtste wereldwonder) in het historische verloop van aandelen- en obligatierendementen, en in het gedrag van geduldig kapitaal tegenover speculatief kapitaal door elke marktcyclus heen. Beleggen is een discipline. Het omvat doelen, tijdshorizons, risicotolerantie en de bereidheid om koers te houden wanneer volatiliteit dat moeilijk maakt. De werkelijke kosten van een naar gokplatforms omgeleide euro zijn niet alleen de verloren inzet. Het zijn de samengestelde toekomstige rendementen van de belegging die nooit is

gedaan.

Han Dieperink, Chief Investment Officer

Disclaimer

Abonneer op deze nieuwsbrief via

www.aureus.eu/nieuwsbrief